

2019-04-15

Dnr: REV 13-2019

Region Västerbotten
Regionfullmäktige
Organisationsnummer:
232100-0222

Revisionsberättelse för år 2018

1 Inledning

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som landstingsstyrelsen och nämnder bedrivit under år 2018. Revisorer i kommunalförbund, stiftelser m.m. har granskat landstingets kommunala företag och kommunalförbund.

Styrelsen och nämnderna ansvarar för att verksamheter bedrivs i enlighet med mål, beslut, riktlinjer, lagar och föreskrifter som gäller för verksamheterna. De ansvarar för att det finns en tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll. Styrelsen och nämnderna ansvarar också för att det finns en tillräcklig återrapportering till fullmäktige. Revisorerna har till uppgift att granska verksamhet, kontroll och räkenskaper och pröva om verksamheten bedrivits enligt de uppdrag, mål, lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Vi har genomfört 2018 års granskning i enlighet med kommunallagen, fullmäktiges revisionsreglemente och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen är genomförd med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Underliggande revisionsrapporter finns att hämta på www.regionvasterbotten.se.

1.1 Sammanfattande iakttagelser

Vi har i vår granskning upptäckt allvarliga brister i folkhögskolestyrelsens förvaltning av Kempefondens slöjdlinje. Även i andra avseenden har vi identifierat brister i folkhögskolestyrelsens styrning och kontroll. Se mer i avsnitt 8 och 11 i revisionsberättelsen.

Vi bedömer att landstingsstyrelsen och övriga nämnder i allt väsentligt har bedrivit sina verksamheter på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi vill dock uppmärksamma fullmäktige på att årets granskning identifierat en rad brister som vi påtalat tidigare år. Vi vill också uppmärksamma att landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden redovisade stora ekonomiska underskott. Vi bedömer att det krävs genomgripande förändringar för att framför allt hälso- och sjukvårdsnämnden framöver ska klara av sitt uppdrag från fullmäktige. Våra viktigaste iakttagelser för år 2018 är i sammanfattning:

Handwritten signature and initials in the bottom right corner.

- Allvarliga brister i folkhögskolestyrelsens förvaltning av Kempefondens slöjdlinje. Även i andra avseenden hade folkhögskolestyrelsen svagt utvecklad styrning och kontroll.
- Landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden hade för år 2018 väsentliga avvikelser i förhållande till budget. Hälso- och sjukvårdsnämnden hade också svag måluppfyllelse för sina verksamhetsmål.
- Landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden hade för år 2018 svag styrning och kontroll över sina ansvarsområden. Vi bedömer att den svaga styrningen bidrog till att försämma resultaten för styrelsen och nämnden. Även flera av de övriga nämnderna hade för svagt utvecklad styrning och kontroll.
- Tjänstemannastödet till landstingsstyrelsen och övriga nämnder var i flera avseenden för svagt utvecklat. Utvecklad ärendeberedning, otydligheter i ansvar och befogenheter och frånvaro av formellt beslutade processer, arbetsformer och rutiner bidrog till stora svårigheter för styrelsen och nämnderna att styra sina ansvarsområden.
- Landstinget saknade ett fungerande ledningssystem. Detta bidrog till svårigheter i den politiska styrningen men också för verksamheterna att veta hur processer skulle vara utformade och vilka regler som gällde i landstinget.
- Landstingsstyrelsens beredning av fullmäktiges budget var inte tillräcklig.
- Landstingsstyrelsens uppsikt var inte tillräcklig.

I avsnitten nedan kommenterar vi iakttagelser för landstingsstyrelsen och nämnderna.

2 Landstingsstyrelsen

För år 2018 redovisade landstinget ett positivt resultat på 35 miljoner kronor. I förhållande till budget var det ett underskott med 101 miljoner kronor. Balanskravet för år 2018, där resultatet justerats enligt särskilda regler i kommunallagen, var positivt med ett överskott på 68 miljoner kronor. Överskottet förklaras med realisationsvinster från landstingets medelsförvaltning. Landstingets verksamheter hade ett underskott mot budget med 496 miljoner kronor. Aldrig tidigare har verksamheterna haft ett så stort underskott.

Vi är bekymrade över att verksamheterna år efter år redovisar stora underskott. Det är allvarligt att verksamheternas kostnader åter igen överstiger den finansiering som fanns att tillgå i form av skatter, statsbidrag och vårdintäkter. Under flera år har vi uttryckt oro för verksamheternas ekonomi. Vi är kritiska till landstingsstyrelsens utvecklade beredning av fullmäktiges budget. Vi anser att landstingsstyrelsen på ett bättre sätt i förslaget till 2018 års budget borde ha analyserat de risker som fanns när det gällde förutsättningarna för landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden att klara sina

Hj
70 74
L DHO
14/15

2019-04-15

budgetar. Vi är också kritiska till att landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden år 2018 inte vidtog tillräckliga åtgärder för att klara fullmäktiges budget.

För sitt ansvarsområde som nämnd redovisade landstingsstyrelsen ett underskott med 169 miljoner kronor vilket motsvarade en avvikelse med -5,2 procent i förhållande till budget. Vår sammantagna bedömning är dock att landstingsstyrelsen i allt väsentligt genomförde verksamheten på ett tillfredsställande sätt.

2.1 Styrning och kontroll

Fördjupade granskningar år 2018 visar att landstingsstyrelsen inte hade en tillräckligt utvecklad styrning och kontroll. Frånvaro av ett fungerande ledningssystem, utvecklad ärendeberedning och svagt utvecklat tjänstemannastöd bidrog till att landstingsstyrelsen inte hade en tillräcklig styrning och kontroll. Exempel på otillräcklig ärendeberedning var att landstingsstyrelsen inte hanterade beslut om fastighetsinvesteringar på rätt sätt. Trots att fullmäktige bestämt att det är fullmäktige som ska besluta om investeringar över 50 miljoner kronor tog landstingsstyrelsen flera sådana beslut.

2.2 Uppsiktsplikten

Positivt är att landstingsstyrelsen hade rutiner för sin uppsikt och att styrelsens arbetsutskott genomförde träffar med företrädare för nämnder m.fl. Positivt är också att informationen vid träffarna blev dokumenterade och att landstingsstyrelsen tog del av informationen. Vi bedömer dock att landstingsstyrelsen behöver utveckla sin uppsikt. Inom flera områden kan vi se att landstingsstyrelsen missade att upptäcka brister som vi identifierade i våra granskningar.

3 Hälso- och sjukvårdsnämnden

Vi bedömer att hälso- och sjukvårdsnämnden i allt väsentligt genomförde verksamheten på ett tillfredsställande sätt. NUS utsågs till landets näst bästa universitetssjukhus och inom flera områden hade nämndens verksamheter goda medicinska resultat. Nämnden redovisade dock ett stort ekonomiskt underskott mot budget med 329 miljoner kronor. Det motsvarade en avvikelse på -7,3 procent i förhållande till budget. Även för verksamhetsmålen var resultaten svaga. I flera år har vi påtalat att det behövs krafttag för att nämnden ska klara av att genomföra sitt uppdrag från fullmäktige.

3.1 Styrning och kontroll

Granskningar år 2018 visar att nämnden hade svårt att styra och kontrollera sitt ansvarsområde. Vi bedömer att nämndens styrning och kontroll inte var tillräcklig.

4 Nämnden för funktionshinder och habilitering

Nämnden redovisade ett ekonomiskt underskott mot budget med 0,6 miljoner kronor vilket motsvarade en avvikelse med -0,6 procent. Vi bedömer att nämnden för funktionshinder och habilitering i allt väsentligt genomförde

2019-04-15

verksamheten på ett tillfredsställande sätt. Det fanns dock vissa brister i arbetet med den interna kontrollen.

5 Samverkansnämnden

Samverkansnämnden redovisade ett positivt resultat i förhållande till budget. Vår granskning visar att nämnden genomförde sin verksamhet i enlighet med fullmäktiges mål och uppdrag.

6 Nämnderna för folkhälsa och primärvård

De tre nämnderna för folkhälsa och primärvård redovisade positiva resultat i förhållande till budget. Vi bedömer att de tre nämnderna under år 2018 i allt väsentligt genomförde sina verksamheter på ett tillfredsställande sätt. Granskning visar att nämnderna under året genomförde ett ambitiöst arbete i syfte att redovisa hur behoven av folkhälsoinsatser och primärvård var tillgodosedda. Nämnderna arbetade också aktivt med att få samhällsaktörer att medverka i det hälsofrämjande arbetet.

7 Patientnämnden

Patientnämnden redovisade ett överskott med 0,6 miljoner kronor. Det motsvarade en positiv avvikelse i förhållande till budget på 10,1 procent. Vi bedömer att patientnämnden i allt väsentligt genomförde verksamheten på ett tillfredsställande sätt. Nämnden behöver dock arbeta med att förbättra styrningen och uppföljningen med hjälp av mätbara mål samt förbättra arbetet med den interna kontrollen.

8 Folkhögskolestyrelsen

Folkhögskolestyrelsen har brustit i sin förvaltning av Kempefondens slöjdlinje. Utan befogenhet beslutade styrelsens ordförande att folkhögskolechefen fick förbruka alla pengar i fonden. Granskning visar att pengarna inte användes i enlighet med de riktlinjer som Kempestiftelserna beslutat. Istället för att gå till stipendier för studieresor, projektarbeten m.m. som eleverna ansökt om användes en stor del av pengarna till att renovera skolans lokaler, köpa in möbler m.m. I slutet av år 2018 var fondens kapital på 521 566 kronor helt förbrukat. Negativt var också att styrelsens styrning och kontroll var svag och att följsamheten till ekonomiadministrativa regler inte var tillräcklig. Vår sammantagna bedömning är att folkhögskolestyrelsen inte genomförde verksamheten på ett ändamålsenligt sätt.

Folkhögskolestyrelsen redovisade år 2018 ett överskott med 0,2 miljoner kronor. Det motsvarade 0,2 procent av de budgeterade intäkterna.

9 Kostnämnden i Lycksele

Nämnden redovisade ett underskott med 1,3 miljoner kronor i förhållande till budgeterade intäkter. Det motsvarade en avvikelse med -3,3 procent. Vi bedömer att kostnämnden i allt väsentligt genomförde verksamheten på ett tillfredsställande sätt. Nämndens målstyrning och interna kontroll var dock inte tillräckligt utvecklad.

Handwritten notes and signatures in the bottom right corner, including "Hj", "Be", "i Q10", and "WEP/PS".

2019-04-15

10 Måltidsnämnden i Skellefteå

Inför år 2018 förde nämnden med sig ett ekonomiskt underskott från tidigare år med 0,7 miljoner kronor. För år 2018 redovisade nämnden ett överskott med 1,3 miljoner kronor i förhållande till budget. Det innebär att nämnden vid årets slut redovisade ett balanserat överskott på 0,6 miljoner kronor. Vi bedömer att måltidsnämnden i allt väsentligt genomförde verksamheten på ett tillfredsställande sätt. Nämnden hade i huvudsak en tillräckligt utvecklad styrning och kontroll.

11 Ansvarsprövning

Vi bedömer att folkhögskolestyrelsen **inte** genomförde sin verksamhet på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer sammantaget att landstingsstyrelsen och övriga nämnder i Västerbottens läns landsting i allt väsentligt genomförde sina verksamheter på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden redovisade dock stora ekonomiska underskott.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Den finansiella redovisningen är framtagen i enlighet med lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

Vi bedömer att samverkansnämnden, de tre nämnderna för primärvård och folkhälsa och måltidsnämnden i Skellefteå hade en tillräcklig intern kontroll. Vi bedömer att landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, nämnden för funktionshinder och habilitering, folkhögskolestyrelsen, patientnämnden och kostnämnden i Lycksele **inte** hade en tillräcklig intern kontroll.

Vi bedömer att landstinget uppnår två av fullmäktiges tre finansiella mål. Landstinget klarade **inte** målet om ett positivt resultat på minst 1,7 procent av skatter och generella statsbidrag. Utfallet för detta mål var 0,4 procent av skatter och generella statsbidrag. Landstinget klarade målet om att investeringar skulle finansieras inom ett låneutrymme på 3 000 miljoner kronor och att soliditeten inte fick understiga 18 procent. Landstinget klarade målet om att 39 procent av pensionsåtagandet skulle vara finansierat år 2018. Vi bedömer att landstinget **inte** uppfyller fullmäktiges mål om god ekonomisk hushållning. När det gäller ekonomiska resultat redovisade landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden väsentliga negativa avvikelser i förhållande till budget.

När det gäller resultat i förhållande till fullmäktiges verksamhetsmål bedömer vi att resultaten för nämnden för funktionshinder och habilitering, folkhögskolestyrelsen, samverkansnämnden, nämnden för folkhälsa och primärvård i Skellefteå- och Norsjöområdet, nämnden för folkhälsa och primärvård i södra Lappland, nämnden för folkhälsa och primärvård i Umeåregionen och måltidsnämnden i Skellefteå är förenliga med fullmäktiges mål. För landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden är resultaten **inte** förenliga med fullmäktiges verksamhetsmål.

Handwritten signature and initials in the bottom right corner.

2019-04-15

För patientnämnden och kostnämnden var redovisningen av måluppfyllelsen inte tillräckligt utvecklad för att det skulle vara möjligt att bedöma om resultatet var förenligt med fullmäktiges mål.

Vi riktar anmärkning mot folkhögskolestyrelsen för brister i styrning och intern kontroll och för brister i förvaltningen av Kempefondens slöjdlinje. Vi föreslår att folkhögskolestyrelsens ordförande, på grund av obehörigt beslutsfattande, inte beviljas ansvarsfrihet.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för landstingsstyrelsen och övriga nämnder samt enskilda ledamöter i dessa organ.

Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner landstingets årsredovisning för år 2018.

Våra ställningstaganden baseras på rapporter och redogörelser enligt bilaga.

Landstingets revisorer

Den 15 april 2019

Christer Fessé
Ordförande

Bert Öhlund
Vice ordförande

Thomas Nordenstam

Mattias Sehlstedt

Britta Enfält

Kurt-Lennart Eriksson

K G Abramsson

Bilagor till revisionsberättelsen för år 2018

Landstingets revisorers fördjupande granskningar år 2018:

01/2018 Uppföljande granskning av landstingets ärendebehandling

02/2018 Granskning av förlösningssvård och insatser för kvinnors hälsa

03/2018 Granskning av efterlevnad av dataskyddsförordningen

04/2018 Granskning av landstingets systematiska miljöarbete

05/2018 Uppföljande granskning av kontrollen av legitimationer

06/2018 Uppföljande granskning av landstingets ledningssystem

07/2018 Uppföljande granskning av investeringsprocessen för fastigheter

08/2018 Uppföljande granskning av landstingets budgetprocess

09/2018 Uppföljande granskning av insatser för att minska beroendet av hyrpersonal

10/2018 Granskning av attestbehörigheter

11/2018 Granskning av landstingets folkhögskolor i Storuman och Vindeln

Landstingets revisorers grundläggande granskningar år 2018:

Gr 01/2018 Granskning av delårsrapport 2018-08-31 – finansiell del

Gr 02/2018 Granskning av redovisad måluppfyllelse i delårsrapport per augusti 2018

Gr 03/2018 Granskning år 2018 av gemensam måltidsnämnd i Skellefteå

Gr 04/2018 Granskning år 2018 av kostnämnden i Lycksele

Gr 05/2018 Granskning år 2018 av förvaltningen av stiftelser och fonder

Gr 06/2018 Granskning år 2018 av stiftelser och fonder årsbokslut

Gr 07/2018 Granskning år 2018 av patientnämnden

Gr 08/2018 Granskning år 2018 av folkhögskolestyrelsen

Gr 09/2018 Granskning år 2018 av samverkansnämnden och nämnderna för folkhälsa och primärvård

Gr 10/2018 Granskning år 2018 av nämnden för funktionshinder och habilitering

Gr 11/2018 Granskning år 2018 av hälso- och sjukvårdsnämnden

Gr 12/2018 Granskning år 2018 av landstingsstyrelsen**

Gr 13/2018 Granskning av uppsikt år 2018 över följsamhet till fullmäktiges reglemente för intern kontroll

Gr 14/2018 Granskning av årsbokslut 2018

Gr 15/2018 Granskning av redovisad måluppfyllelse i årsredovisningen 2018

Gr 16/2018 Sammanställning av iakttagelser år 2018

Av landstinget bildade stiftelser:

Stiftelsen Västerbottens Museums samlingar 894003-5390

- *Revisionsberättelse*

Stiftelsen Skellefteå Museum 894700-8309

- *Revisionsberättelse*

Stiftelsen Skogsmuseet i Lycksele 895400-6659

- *Revisionsberättelse*

Emma Ricklunds stiftelse 896100-1651

- *Revisionsberättelse*

Stiftelsen AC utveckling 894701-6161

- *Revisionsberättelse**

Stiftelser och fonder förvaldade av landstinget:

Samfond för bidrag till patienter vårdade vid Norrlands universitetssjukhus

- *Revisionsberättelse*

Willy Landsbergs stiftelse

- *Revisionsberättelse*

Stiftelsen Johan Albert Marklunds frisängsfond

- *Revisionsberättelse*

Kommunalförbund:

Regionförbundet Västerbottens län 222000-2436

- *Revisionsberättelse*

Kommunalförbundet Norrlands Nätverk för Musikteater och Dans (NMD) 222000-1313

- *Revisionsberättelse*

Kommunalförbundet Svenskt ambulansflyg 222000-3152

- *Revisionsberättelse*

Handwritten notes and signatures in the bottom right corner, including "BOK", "H", "i", "DNU", and "WEM".

Handwritten notes: H , 2 , Bk , Sn , 197